लावतीम् । करीषिणीमसिक्नीञ्च कुशचीरां महानदीम् । मकरीं प्रवरां मेनां हेमां हृतवतीं तथा । पुरावती-मनुष्णाञ्च शैब्यां तापीञ्च भारत ! । सदानीरामहव्याञ्च कुशधारां महानदीम् । सदाकान्तां शिवाञ्चैव तथा वीरवतीमपि । वासुं सुवासुं गौरीञ्च कम्पनां सहिरण्वतीम् । वरां वीरङ्कराञ्चापि पञ्चमीञ्च महानदीम् । रथचित्रां ज्योतिरथां विश्वामित्रां कपिञ्जलाम् । उमेन्द्रां बहुलाञ्चैव कुचीरां मधुवाहिनीम् । विनदीं पिञ्जलां वेणां तङ्गवेणां महानदीम् । विदिशां कृष्णवेणाञ्च ताम्राञ्च कपिलामपि । शोणं सुवामां वेदाश्वां हरिदश्वां महोपमाम् । शोणाञ्च पिच्छलाञ्चैव भारद्वाजीञ्च निम्नगाम् । कौशिकीं निम्नगां शोणां बाहुदामथ चन्द्रमाम् । दुर्गामन्त्रशिलाञ्चैव ब्रह्मबोध्यां दृषद्वतीम् । युवत्तामथ रोहोञ्च तथा जाम्बूनदीमपि । मनसां तमसां दार्सीं वसाञ्च वरणामसीम् । नालां धृतिमतीञ्चैव पूर्णाशाञ्च महानदीम् । तामसीं दृषभाञ्चैव ब्रह्ममेध्यां दृषद्वतीम् । एताश्चान्याश्च बहुधा महानद्यो जनाधिप ! । सदानिरामयां कृष्णां मन्दगां सन्दवाहिनीम् । ब्रह्माणीञ्च महागौरीं दुर्गामपि च भारत ! । चित्रोपलां चित्ररथां मञ्जुलां वाहिनीं तथा । मन्दाकिनीं वैतरणीं कोशां चापि महानदीम् । शुक्तिमतीं सलिङ्गाञ्च पुष्परेणूत्पलावतीम् । लोहित्यां करतोयाञ्च तथैव दृषकाह्वयाम् । कुमारीमृषिकुल्याञ्च मारिषाञ्च सरस्वतीम् । मन्दाकिनीन्तु पुण्याञ्च सर्वसङ्गाञ्च भारत ! । विश्वस्य मातरः सर्व्वाः सर्व्वाश्चैव महाफलाः । तथा नद्यस्त्वप्रकाशाः शतशोऽथ सहस्रशः । इत्येताः सरितो राजन् ! समाख्याता यथास्मृति" । अन्याः काश्चित् नद्यः कालिकापुराणोक्तास्तच्छब्दे २०१३ पृ० दर्शिताः । जम्बुद्वीपस्था जनपदाश्च भा०भी०७अ० उक्ताः जनपदशब्दे १०२०पृ०दर्शिताः। कूर्म्मविभागशब्दे च तत्स्थानञ्चोक्तम् । २जम्बु(म्बू)द्वीपाकारसंनिवेशयुक्ते दातव्यद्रव्यभेदे तद्विधानादि हेमा० दा० ख० ब्रह्माण्डपु०

"शृणु देवि ! महादानं जम्बु(म्बू)द्वीपाह्वयन्तु तत् । यथाह भगवानद्य पद्मयोनिर्जनार्दनः । पुण्येऽह्नि पुण्यनक्षत्रे पुण्यकाले तु सर्वतः । विषुवत्ययनादौ च ग्रहणे चन्द्रसूर्य्ययोः । व्यतीपातेऽथ वा कुर्य्याज्जन्मर्क्षे वा विशेषतः । अष्टम्यां पञ्चदश्यां वा नित्यं वा दानमाचरेत् । पुण्यदेशेषु सर्वेषु नदीदेवालयादिषु । दानं दृष्टे वा दातव्यं श्रद्धा वा यत्र जायते । विप्रन्तु वेदविद्वांसं गुरुं सम्पूज्य यत्नतः । भूलेपनादि यत्कार्य्यं सर्वं विप्रेण कारयेत् । विलेपयेत्सर्वभूमिं गोमयेन सवारिणा । तत्र विंशतिहस्तन्तु लेपयेत्परिमण्डलम् । लवणेनोदधिं तत्र परितः परिकल्पयेत् । प्रादेशमात्रं विस्तारादष्टद्रोणेन पार्व्वति ! । तत्राक्षतान्निर्विकिरेत् श्वेतपुष्पैः समन्ततः । तन्मध्ये कारयेन्मेरुं धान्यभारत्रयेण वै । मेरुर्महाव्रीहिमयस्तु मध्ये सुवर्णकल्पद्रुमसंयुतः स्यात् । पूर्वेण मुक्ताफलवज्रयुक्तो याम्येन गोमेदकपुष्परागैः । पश्चाच्च मारुत्मतनीलरत्नैः सौम्येन वैदूर्य्यसरोजरागैः । श्रीखण्डखण्डैरभितः प्रयाललतान्वितः शुक्तिशिलातलः स्यात् । शुक्लाम्बराण्यम्बुधरावली स्यात् पूर्वेण पीतानि च दक्षिणे तु । वासांसि पश्चादथ कर्बुराणि रक्तानि चैवोत्तरतोघनाली । ब्रह्मा तु मध्ये कमलासनस्थश्चतुर्मुखः काञ्चननिर्म्मिताङ्गः । चतुर्भुजश्चात्र निवेशनीयो दधत् स्रुचं चात्र कमण्डलुञ्च । तथाक्षसूत्रं जपसाधनञ्च कृष्णाजिनं चोपवीतं च बिभ्रत् । गङ्गां चतुर्द्धा पतितां निधाय चतुर्दिशं चोदकपूर्णरूपाम् । रौप्यान्महेन्द्रप्रभृतींनथाष्टौ संस्थाप्य लोकाधिपतीन् क्रमेण । नानाद्विजौघानि च राजतानि मृगाश्च सर्वत्र निवेशनीयाः । पूर्वेण मन्दरगिरिर्यवतण्डुलाभ्याम् शुक्लाम्बरेण परितः परिवेष्टितान्तः । वृक्षेण काञ्चनमयेन दृषेण तद्वद्रौप्येण वृक्षमृगपक्षियुतो विधेयः । याम्येन गन्धमदनोऽत्र गिरिस्तु कार्य्यो मुद्गैश्च जम्बुतरुणा च हिरण्मयेन । हैमेन यक्षपतिना च विराजमानः पीताम्बरेण परितः परिवेष्टितश्च । पश्चात्तिलाचलमथोपरि कर्बुराभम् वासः सपिप्पलहिरण्मयहंसयुक्तम् । आकारयेद्विपुलमत्र सुगन्धपुष्पम् रौप्येण शक्तिघटितेन विराजमानम् । संस्थाप्य तं विपुलशैलमथोत्तरेण शैलं सुपार्श्वमपि माषमयं सुवस्त्रम् । न्यग्रोधवृक्षमपि हेममयं सधेनुम् रौप्यैश्च शक्तिघटितैश्च शुभं विधाय । मेरोश्च पुष्पाभरणञ्च कार्य्यम् हृतोदकं प्रस्रवणञ्च दिक्षु । क्षीराज्यदध्नां मधुना सरांसि प्रागादि तेषां च यथाक्रमेण । हेमादिकूटनिषधौ क्रमशश्च याम्ये सौम्ये च नीलसितशृङ्गयुतौ क्रमेण । प्रादेशमात्रं परिनिःसृतास्ते प्रागायता ह्युपरि वस्त्रयुताश्च सर्वे । प्रत्येकमत्र वसनच्छदपर्वतानाम् भारेण धान्यपरिमाणसुशक्ति सन्तः । शक्त्या च रौप्यकृतपक्षियुताश्च सर्वे सौगन्धिपुष्पफलवस्त्रयुगा विधेयाः ।